

Fénytörések

Vinczeffy László kiállítása

NOVOTNY TIHAMÉR

Vigadó Galéria, 2018. III. 23. – V. 6.

Ünnepi ünnepélyesség és titokzatos titokzatosság. Ez az első benyomása a tárlatlátogatóknak, aki veszi a fáradságot, és a hétköznapok valamelyikének nyugodt csendjében áttekinti a Magyarországon egyáltalán nem ismeretlen Vinczeffy László képzőművész kiállítását a budapesti Vigadó Galéria V. emeleti termében.

Az a titokzatosság, amely ugyanúgy megragadja a nézőt, mint a formasejtelmekbe zárt rejtelmek szertartásszerű ünnepélyessége, inkább a felcsigázó titok, a „mysterium fascinans” kategóriájába tartozik. S ahogy egyre inkább elmerül a megfejtendő, többnyire zárt, szimmetrikus, valamiféle egységből képződő, osztódó, dualisztikus vagy „szentháromságos” formákban, valamint a kevésbé szabályos,

a kiállított vásznakon, valamint a faszobrokban megjelenő sugallatos formáknak, plasztikus alakzatoknak mélyről kiáradó, anyagokon átsugárzó, derengő, fénylő misztikuma és emberlényszerű lelke van.

Sőt, legyünk még pontosabbak: tudniillik ennek a beavatottságérzésnek az a legszebb, legidőtlenebb, egyben megrázó titka, hogy a pogány hit- és formavilág ősi, primordiális jelképtárának emblematisz módon történő szubjektív átalakítása a keresztény misztikába oltva nyeri el megszentelődését, egyben katartikus voltát. „Az ő misztikumigénye letagadhatatlanul katolikus” – írta róla 2008-ban Kántor Lajos (1937–2017) irodalomtörténész, a Korunk egykori szerkesztője és galériájának irányítója.

„Transsylvaniai misztikus művészet” – határozta meg Erdélyből eredő tevékenységét (a ma már Magyarországon élő alkotó) Elekes Károly még a 70-es, 80-as években, aki a *Tömb II.* (1979) című, konceptuális munkájának színezett fotódokumentumára a következőket írta: „betonba öntöttem a fényt, és egy kis idő elteltével a felszínre tört, már teljesen átütött rajta” (tudniillik a művész fényérzékeny fotópapírt „temetett” egy négyzetes betontömbbe, amely „természete szerint” visszasugározta a felületén elraktározott energiát).

Vinczeffy László, Erdélyben élő és alkotó képzőművész is, aki az előbbi példával rokon szellemiségű, szimbolikus formaképzésű absztrakt-emblematisz, metafizikus s egyben transzcendens irányultságú plasztikus anyagképeket fest, a szó szoros értelmében fényvel izzítja át műveit. Fényei általában belülről, a mélyből törnek a felszínre, hogy ikonikus sugárzásukkal átlényegítsék, színváltozásra „kényszerítsék” a festékmasszák sötét bőrből, mintás ruhájából, majdnem homogén tónusából kibontakozó alakzatok domborúvá és/vagy homorúvá csalt „csúcspontjait”.

Többek között innen, ezekből a fémes csillogásokból, anyagtalánító, nemes színragyogásokból eredeztethető műveinek ikonszerű hatása, amely legyőzni igyekszik a képek, az ember, a művész másik, a tudattalanban fészkelő démonikus természetét: a halál, az elmúlás, a félelem, az elidegenedés, a magány, a bizonytalanság, a „létrontottság” érzésének valós rettenetét.

A keleti és a nyugati kereszténység határán, vagy inkább a kettő szövetében, Sepsiszentgyörgyön és Atyhán élő és alkotó képzőművész etikai, esztétikai és vallási világa valahogy természetes módon ízesült az ikonok világával. Ezért a 90-es évek közepétől kibontakozó ilyen irányú és „tematikájú” festészeti szemléletében esszenciális értelemben megtalálható mindaz, amire

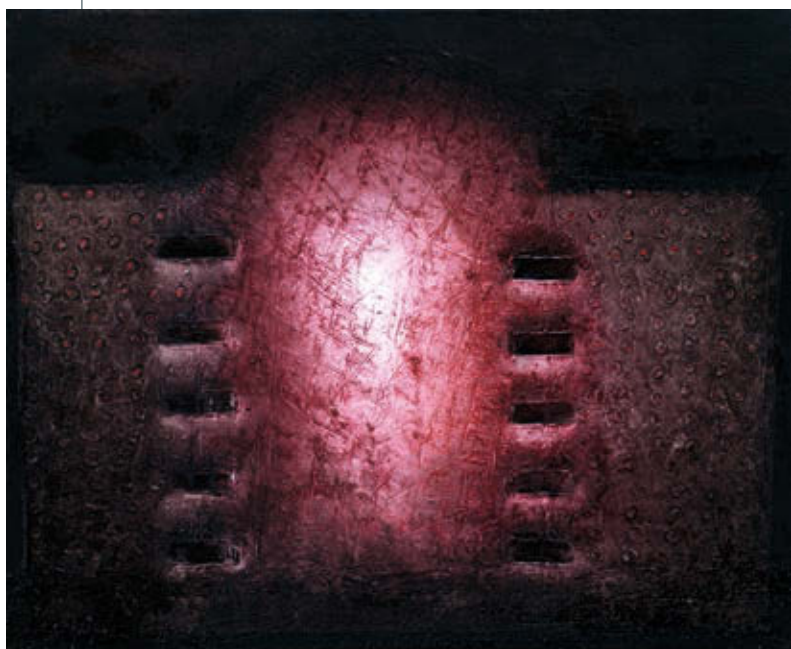

foto: Berényi Zsuzsa

VINCZEFFY LÁSZLÓ: *Fénymáz*, 2017, vegyes technika, vászon, 50×60 cm

tehát nem tükörképszerű, mégis a tudatos és az ösztönös ideák szintjén összetartozó absztrakt-emblematisz, organikus-szimbolikus alakzatokban, ez a felcsigázó titok rémítő titokká, „mysterium tremendum”-má változik.

Ennek a szertartásszerű ünnepélyességnek, ennek a rejtelmekbe burkolózó sejtelmességnek talán éppen az a borzongató titka, hogy

fotó: Berényi Zsuzsa

Kiállítási enteriőr

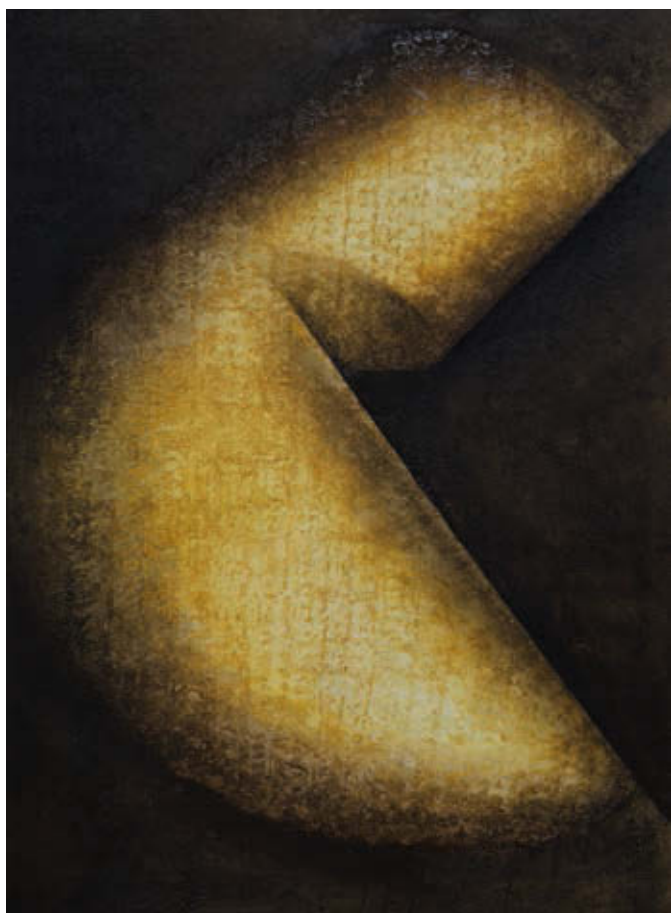
Hamvas Béla hívja fel a figyelmünket egyik tanulmányában: „az ikon a fémlemez és a festmény egysége, Isten és ember egysége, a kép és a másolat egysége, a természeti és a természetfölötti valóság egysége. Az ikon egysége annak, amit az Evangélium evilágnak és örök világnak nevezett, ahogy a próféták mondták: együtt a történeti és a messiási világ, a szenvedő élet és a megváltás. Az ikon az a kép, amit a »szeretemben meggyulladt szív« lát. Az ikon kétféle anyagból készült, miként az ember, s ezt a két anyagot, az anyagi testet és a lelket, a szellem tartja egybe, az a szellem, amely a fémruha alól világít, mint a »fény a sötétségben.«¹

S ha a fentebb idézett sorok tartalmát nem is kell szó szerint rávetítenünk a Vinczeffy-féle képfelfogás ízes felületekben, ismétlődő motívumokban és expresszív nyomhagyásokban gazdag, plasztikus megjelenésére, az mégiscsak igaz, hogy meglehetősen hieratikus és androgün természetű, nagyon is testképszerű formavilága szinte csordultig van töltve szakralitással, spiritualitással.

Kifejezetten jó érzés egy, a „létrontó” tendenciákkal bátran szembeforduló mai művésznak a hagyományt és a korszerűséget felemelő módon újraötvözni és újratemetni képes teljesítményét látni, tapasztalni, amely segíthet a „kizökent idő” helyreigazításában.

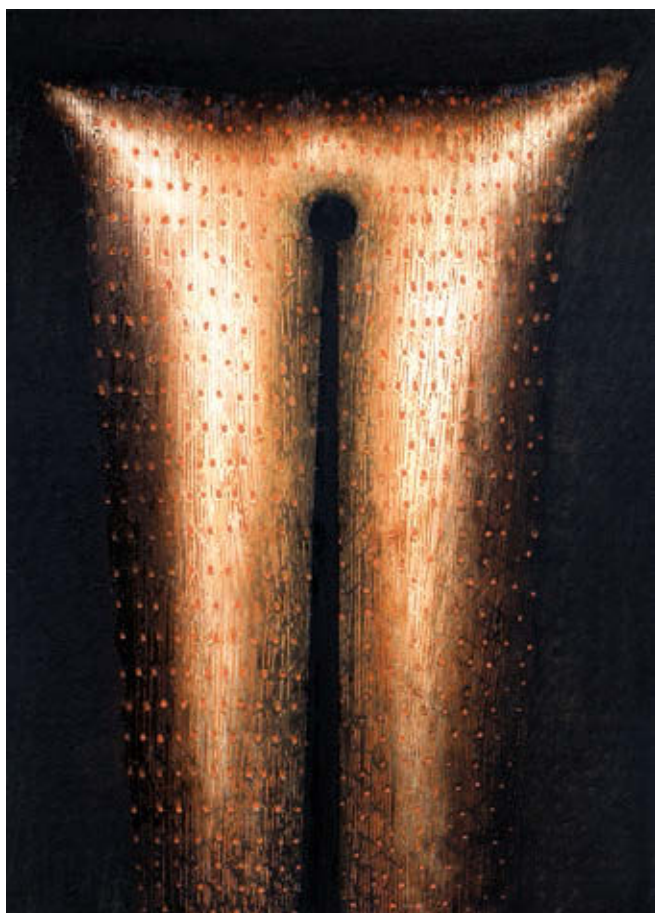
Jegyzet

1 Hamvas Béla: Az ikon. *Művészeti írások I.*, 2014.

fotó: Berényi Zsuzsa

VINCZEFFY LÁSZLÓ: *A fény diadala*, 2017, vegyes technika, vászon, 140×100 cm

fotó: Berényi Zsuzsa

VINCZEFFY LÁSZLÓ: *Fénytest*, 2017, vegyes technika, vászon, 140×100 cm